

Büszkeségünk, a gyorsvasút magas töltésén rohan célja: az új Csepel felé. Egy kanyarodónál eltűnik a látóhatárról a Szabadság-szobor és felbukkannak az új ipari technikum vidám, sárga falai. Alkotmányunk harmadik évfordulójára készült Csepel lakói számára ez az újabb ajándék, hogy már ebben a tanévben szélesre tárja kapuit a dolgozók gyermekei előtt. Az utasok meg sem csodálhatják eléggé az épület nemes egyszerűségét, a homlokzaton körbefutó görög mintákat, mert a gyorsvasút elszáguлд mellett és viszi tovább a vas- és acél városának fiait a gyár felé, amelynek kapuja felett hatalmas tábla hirdeti a szeretett nevet: Rákosi Mátyás elvtárs nevét.

A Rákosi Művek Csepelje nem »periféria« többé, hanem Budapest XXI. kerülete. Elválaszthatatlan része, kedves gyermeke szocialista fővárosunknak. Tervünk eredményeként kivirult, átalakult itt minden. Hol van már a régi Csepel? Még az emléke is elmosódott az alakuló, szépülő új élet hatása alatt.

Eltűntek a kapitalista korszak szégyenletes munkásnegyedei. Helyettük gyors egymásutánban bukkantak elő a béketerí, imretéri és a kémárkiutcai házak 528 gyönyörű, erkélyes lakással, amelyenkről a múltban nem is álmodhattak Csepel dolgozói. A HÉV-szerelvényeket — amelyeken reggel vagy egy-egy műszakváltás után fűrtökben csüngtek az emberek — gyorsvasút váltotta fel. A Rákosi Művek kapujából eltűntek a weissmanfrédi időkbeli emlékezetes élelmiszerbódék — ahol a munkások sebtiben vásárolták meg szükös enni- valójukat —, de ugyanúgy eltűntek az utcán csavargó, rongyos, éhes »proligyerekek« is. 1850 bombázott, megrongálódott lakóház, a Weiss Manfréd-gyár, a Csepeli Papírgyár, a Magyar Posztógyár, a Szabadkikötő, az Asványolajfinomító, a Szűcs- és Szörmeáruingár romos gyárépületei, nyolc megrongált iskola, 17 középület, hasznavehetetlen telefon- és elektromosálózat, két felrobantott csepeli dunahíd — a budapesti és az erzsébeti — jelezték a vandál fasiszta rombolás útját. A pusztulásnak nyoma sincs többé! A régiék helyére új hidak, új üzemek, új házak kerültek azóta. Építésünk lendületében újjászülött a Duna egykor füstös, vigasztalan gyárszigete, hogy a szocialista munka, az emberi alkotóerő dicsőségét hirdesse.

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Szerző: *Torok Zoltán*

Cím:

AZ ÚJ CSEPEL

Forrás: *Ujság*

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Napos terek, fiatal fák városa

Csepel óráról órára, percről percére alakuló városrésze. Egymásután épülnek a házak, a középületek. A Kossuth Lajos-utcában szerényen, fapalánk mögé bújik a jövő hatalmas munkásszállójának építkezése. Még alig jutottak túl az alapkölerakáson, de a palánkok felett ágaskodó toronydaru hatalmas vaslécse már mutatja a jövőt. És a csepeliek várják, mikor magasodnak a kerítés mögött újabb épület falai.

122,940.000 forint beruházás. Ezt kapta eddig Csepel az ötéves tervtől.

Ez az összeg házakká, terekké, középületekké alakult azóta. Soha anynyi autóbusz és villamoskocsi nem szaladt az utcákon, mint most. A »KÖZERT«-ek, a divatáruüzletek teli kirakatai valósággal mosolyognak a járókelőkre. Elkészült már és rövidesen megnyílik a hatalmas új nép-büfé. Rendezték a Petőfi-teret. A hepehupas István-út helyén új, széles út hívogat. Csillognak a kétemeletes postaépület üvegfalai. Nyolc utca épült át és négy új park virágai gyönyörködtetik a szemét.

Csupa napfény, élet, nyüzsgés a Rákosi Művek városa. A bizakodás öröme világít a szebbnél szebb boltokban bevásárló asszonyok, a munkából hazatérő férfiak, az iskolás-gyermekek arcán. Még a felszabadulás után ültetett fiatal fák ezreinek lombosodó koronája is a megszépült életet köszönti.

A család szobra — az egészség szobra

Az 1947-ben felépült egészségház Hámán Kató — a harcos kommunista mártírasszony — nevét viseli. Az egészségház egyetlen külső díszé az oldalán kifaragott erős, egészséges proletárcsalád szobra. De még jobban díszíti az a féltő gondosság, amellyel a tüdőgondozóban, az anya- és kislendóvó osztályon, a 45 ágyas szülészeten a dolgozók — különösen az anyák és kicsinyeik egészségére vigyáznak. Az ember ilyen megbecsülését sohasem ismerte Csepel népe.

Nemcsak egészségházat kapott azonban Csepel. Vörös kardvirágokkal díszített térre néznek az új kétemeletes szakorvosi rendelő hatalmas üveglakatai. Nem kevesebb, mint 14 szakrendelő működik az intézetben. Nem hiányzik még a fizioterápia és a hatalmas medencés gyógyfürdő sem.

A szakrendelőn kívül hat új üzemorvosi rendelő, anyatejgyűjtőállomás, két új gyógyszerintézet szolgálja a beteg gyógyulását, a csecsemők tejjelátását. Egyre sokasodik azoknak az iskoláknak a száma, ahol az iskolaorvosi intézményt bevezetik.

A napközi otthonok ablakát fehér vagy tarka függönyök takarják. Mőgöttük az óvónők és orvosok éber felügyelete mellett játszanak, pihennek az apróságok. Az üzemeken kívüli négy új városi óvoda, két gyermekotthon létesült és nemrégén nyílt meg a hatvanfőre helyes kolozsváriutcai

bölcsőde. Csepel dolgozó asszonyai nyugodtan végezhetik termelőmunkájukat, hiszen gyermekeikről szeretettel gondoskodik a dolgozók állama.

„...a szellem napvilága ragyog...”

Csepelen is, miként mindenfelé szerte a hazában, ötéves tervünk kaput nyit a műveltség felé és újjáformálja a kulturális életet. A kultúra területén jelentős helyük van az iskoláknak. Az általános iskolák frissen vakolva várják a kisdíákokat, akiknek száma egyre gyarapszik. Az 1950—1951-es tanévben még »csak« 5372-en iratkoztak be a csepeli általános iskolákba. Számuk ebben a tanévben 5723-ra emelkedett. A csepeli dolgozók egyik büszkesége az új, korszerű, 16 tantermes »Táncsics« gimnázium. A gyönyörű épület kapuja feletti domborművek a mai fiatalság örömteli életéről adnak számot. A Kossuth Lajos-utcában Uttörő-házat, a Királyerdőben pedig három tanulóotthont kapott »aranytartálékunk«, a csepeli fiatalság.

Az új, szocialista kultúrából részt kérnek az »öregek« is. Csak a dolgozók iskoláját 616-an végezték el az 1950—51-es tanévben. Elmúlt már az az idő, amikor az »urak« mesterségesen terjesztették a lelki sötétséget. 1941-ben például azon a címen kért

negyven ezer pengős segílyt »nagyméltóságú« Hóman Bálinttól Csepel református lelképásztora: Kurdi Sándor — hogy ebből az összegből istentiszteleti termet építtessen. Ahogyan ő mondotta: »Az 57.000 lakosú Csepel

Osztályozás

725.091

Idő:

1952

Személy:

Helyszám:

a magyar élet vesztélyzónája, hiszen a forradalom és a kommunizmus egyik legfőbb melegágya volt.« Es így könyörgött tovább a lelkek hazug pásztora: »Az államnak addig kell segítséggül jönnie, amíg nem késő. Hiába jön a segítség akkor, ha a félrevezetett munkástömeg sem Isten, sem a haza szavára többé nem hallgat.«

A kurdisándorok nem győzedelmeskedhettek a vörös Csepel forradalmi szellemén. Ahogyan a munkásság tömege nem hagyta magát akkor félrevezetni, úgy fogadja most magába tudásvággyal telve a szocialista haza nyújtotta műveltséget. A királyerdei kultúrotthonban ünnep minden előadás. Nagy érdeklődéssel hallgatják végig az állandóan zsúfolt teremben a természetudományos és a vidám műsoros előadásokat. A kultúrotthon művészeti szakkörei az »öregeket« és fiatalokat egyaránt formálják, mélyen oltva beléjük a művészetek szeretetét. 1951-ben még csak három ezer könyve és hatszáz olvasója volt az otthon könyvtárának. 1952-ben az 5300-as könyvvállományt már

1200-an olvassák. Havonta 2400 könyv átvadrol egyik kézről a másikba és állandóan minden olvasó két könyvet olvas havonta.

A Rákosi Művek könyvtárában még dúsabb a választék. Itt 36.516 könyvből válogathattak a dolgozók és az olvasók száma 7460 volt a múlt évben. Azóta a könyvek 45.807-re szaporodtak és az olvasólétszám elérte a 12.257-et. A könyvek iránti nagy érdeklődést a könyvvásárlások is tükrözik. Hiszen a II. Rákóczi Ferenc-úti »Vörös csillag« könyvesboltban az 1952-es esztendő első felében 17.4 százalékkal több könyv fogyott, mint az egész elmúlt évben.

Az olvasó Csepel képe mellé odartartozik a színház- és mozilátogató, a folyóirat- és újságolvasó Csepel is. A mozik és színházak látogatottsága napról napra emelkedik. A szabadtéri színpad heti két előadását egy hónap alatt nyolcezer ember nézte végig. A csepeli dolgozók lépést akarnak tartani a fejlődéssel. Ezt bizonyítja a sajtó olvasása is. Csak a »Szabad Nép«-nek és a »Tartós békéért, népi demokráciáért« című lapnak 21.908 előfizetője van.

A soha nem tapasztalt kultúrsumjban a könyv, a betű szeretetében, a sajtó hatalmas elterjedésében erjed már a szocialista jövőndő, amikor: »...a szellem napvilága ragyog minden ház ablakán.«

Gyárváros

Milyen siváran, vigasztalanul hangzott valamikor ez a szó. Mennyi megvetéssel ejtették ki éppen azok, akik a csepeli gyárak jóvedelméből profitáltak emeltek. De a csepeli dolgozók büszkének a városukra. Büszkének régi és új üzemekre, ahol a vas- és acélfolyamból, téglából és malterből dolgozó kezek és hatalmas, új gépek a jövőt formálják.

Csepel képe csak az üzemekkel teljes, hiszen belőlük nőtt ki a város. Az újjáépítés is az üzemeknél kezdődött. A Csepeli Papírgyár mellett új Papírkutató Intézet emelkedik. A hatalmas Mirelite hűtőkben a romlandó élelmiszerekészleteket tárolják. Középeurópa egyik legkorszerűbb üzemévé épült az új Cserzőanyaggyár, ahol jóformán gombnyomásra megy minden munkafolyamat. Ez már a jövő képe. A hatalmas termekben csak néha tűnik fel egy-egy fehérköpenyes dolgozó. A gépesítéssel nagyrészt kiküszöbölték az ártalmas gőzöket és gázokat. A zárt kádakban történő cserzésnél szulfidzennyelg a cserzőanyag. Ez a melléktermék addig felhasználatlanul folyt el, legfeljebb a vizet szennyezte, vagy a halakat ölte meg a kisdunaágban.

Sokasodtak a Rákosi Művek üzemrészei is. A régi WM szürkefalú épületei között szinte világitanak az új Csőgyár falai és felépült a Nagyütemüzem is, amelyet gyönyörű korszerű zuhanyozókkal, fürdővel láttak el. Az üzem területén hatalmas, új tanműhely és ipari tanuló iskola emelkedik, ahol kiváló oktatók segítségével — több ezer boldog fiatal sajátítja el mesteriségét. Kicsenélődött a gépállomány. A dolgozók új fűró- és marógépeket készítenek a kiváló szovjet munkapadokon. És a szocializmus országa tapasztalatainak gazdag tárházából a csepeli dolgozók is merítenek. Ebben nemcsak a nagyszerű szovjet gépek segítenek nekik. Siettetni a forradalmi átalakulást az esztergpadnál Bikov elvtársnak, a gyorsvágás mesterének, a Martinnal pedig Amosov elvtársnak, az olvasztárnak a munkamódszere. Minden találkozás a szovjet emberekkel gazdagítja a csepeli dolgozókat. Egy-egy látogatás után új mozgalmak, új munkamódszerek, magasabb teljesítmények születnek, vastkosabbak lesznek a dolgozók fizetési borítékjai.

„Legkülönb ember, aki bátor”

A gyárak, épületek, iskolák mennyi lélektelen kőrakás, ha nem él és dolgozik új ember az új falak között. A népi kultúra szabad, élető

levegőjében, a munkaversenyek öröme és láza között kovácsozódik, alakul a szocialista ember. Mindenütt találunk vele, ahol egymás megsegítéséről, helytállásról, áldozatvállalásról szó esik.

Péter Béla elvtársnak, az RM öntődarusának tetteit még nem őrzi krónika, de munkástársainak szeme büszke örömmel villan, ha róla beszélnek. Nemrégén történt, hogy az izzó acélnak, amely nem lúri az idegen anyagot, sikerült elmarni, kidobni a nagyüstből a dugót. Utána, mint megvadult folyom, széles sugárban ömlött a drága adag a földre, ahelyett, hogy megszokott útján, a tölcserén az öntőlap csatornáiba, majd a kokillákba vándorolt volna. Az elfolyó acélból izzó csillagok pattantak és veszélyeztették a dolgozók életét. A martinások szorongva, aggodással figyelték a megsemmisülő értéket, amelyből traktor, mozdony, vagy szerszámgép épülne. Péter elvtárs a helyén maradt. A felfelé röpködő égető szikrákkal mit sem törődve, biztos fogással a tölcser fölé vezérelte darujával az üst acélt okádó száját.

Nem ez volt az egyetlen hőstette. Más alkalommal a »kismacska«-nak nevezett horog motorja gyuladt ki az acél melegétől. Péter elvtárs felmászott a forró üst feletti balanszra. Más megoldás már nem volt. A szélesvállú ember kicsi, fekete figurának látszott az izzó, hatalmas üst felett. Győzött. Néhány perc csupán és sikerült eloltania a tüzet.

A munkahősök sorában egy a sok

ezer közül az RM öntőde »Svella bácsi« is, aki szeretettel tanítja a fiatalokat és selejtmentesen 150—160 százalékos átlagteljesítménnyel dolgozik. Egyaránt gondot visel a nép vagyonára, akár emberről, akár öntvényről van szó.

— Az én időmben az »inas« meg sem állhatott az öntvény mellett, nehogy elleshetne volna, milyen is a selejtmentes munka. És most én »fiaimnak«, a jövő szakmunkásainak átadhatom mindazt, amit évtizedek alatt tanultam. — Svella János hal-kan, lassan beszél. Az a féltő gondosság, ahogyan minden munkadarabját és minden keze alá kerülő fiatal őríz, súlyt ad szavainak is.

Nem könnyű az öntődeben a selejtmentes munka. Mind a gáz, mind a nedvesség ellenséges elem a forma kiszáritásánál. Akadály a még fel-lehető maradiság is a fiatalok gondolkodásában. Ugyanúgy a lustaság, a gondatlanság, a felelőtlenység. Ezek ellen sem könnyebb a harc. De Svella elvtárs fáradhatatlan. Tanítványait: Kis Istvánt és a többi nemcsak selejtmentes munkára tanítja, Szép városukkal a régi Csepelt, boldog életükkel a maga nehéz multját állítja szembe. Szavai nyomán leperegnek előttük a régi munkanélküli karácsonyok, amikor »kizecelés« után sőt, fát rakodott a fagyos dunaparti kőkockákon. Beszél arról is, hogyan szárnyalt és gyűjtött a munkások között a régi dal: »Vörös Csepel, vezesd a harcot!« — akkor, amikor még a kenyeret is sajnálták fölük az urak. Így nevel Svella bácsi öntudatos embereket, selejtmentesen dolgozó jó szakmunkásokat a gondjaira bízott fiatalokból.

Németh Nándor, a gépgyár hirtontálósza az RF 3. szántartó munkálásának idejét saját elgondolása alapján a harmadára: az eddigi 24 óra helyett nyolc órára rövidítette. Így siettetni új munkamódszerével öt éves tervünk győzelmes befejezését. Ki győzhé felsorolni a többi nevet? Ezek és ezek közöségért folytatott munkája, magasabb teljesítménye formálja a szocializmusért küzdő Csepel új arcát. Szám-talan bátor példa ereje érlelődik a dolgozóknak. A Vörös Csepel vezető a harcot pártunk drága vörös selyem kongresszusi zászlaja alatt, amelyet a csepeli munkások hősi helytállásukkal érdemeltek ki. A szerszámgyár most is az elsők között halad a minisztertanács vándorzászlajáért folyó küzdelemben. Csepel dolgozói 56,369.350 forintos államkölcsönjgyezséssel is hazájuk, városuk itánti szeretetüket bizonyították. Csak városuk építésében ennek több mint kétszeresét kapták vissza a tervtől.

✱

Csepel új arcában is szocializmust építő hazánk ragyogó képe tükröződik. Az egyre magasodó téglafalakon,

a Martin-kemencék mellett, az iskolákban és a tanácsokban, vakolóval, öntőkanállal, tollal kezében Csepelen is új ember alkot, dolgozik. A szocialista építés ezernyi hősenek soraiban ott menetelnek a Péterek, a Muszka Imrék, a Némethék, a Gazda Gézák, a Svellák. A jövő küldöttei, a ma bátor harcosai ők valamennyien, akikre méltán illenek Ady Endre izzó szavai, amelyek talán soha sem voltak annyira érvényesek, mint éppen ma:

»Ez a világ nem teremődött
Tegnaphoz húzó rongy pulyáknak.
Legkülönb ember, aki bátor
S csak egy külön van, aki: bátrabb.«

Az új Csepel dolgozói a legbátrab-
bak között építik a szocialista hazát.
Török Júlia

BIE
17895
DEERIN-SZABÓ
NOMINÁTA

Forrás:

Személy:

Helyszám:

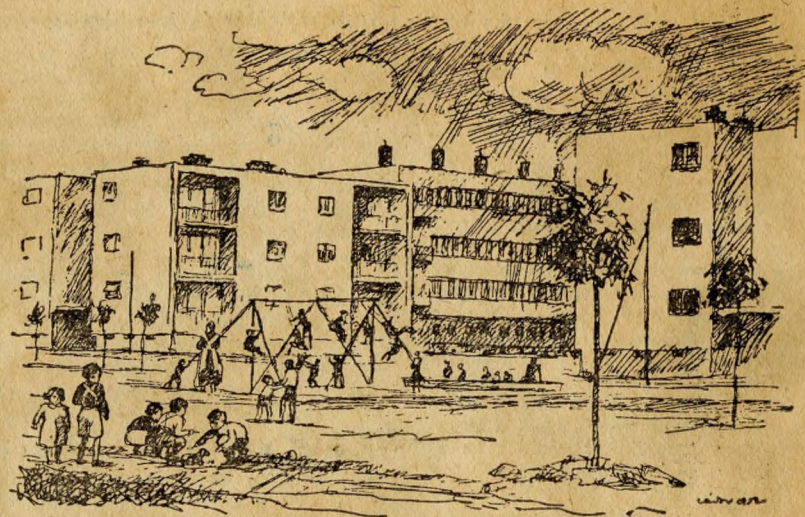
(Idő)

(Köt. v. fűz.)

(Oldal)

(Zádor István Kossuth-díjas rajza)

(Zádor István Kossuth-díjas rajza)

